

Esas Sayısı : 2015/62

Karar Sayısı : 2015/84

“Davacı Davacılar SİVİL MEMURLAR SENDİKASI (SİME-SEN) tarafından davalı davalılar TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI aleyhine açılan Sendika Faaliyetinin Durdurulmasına ilişkin davanın mahkememizde yapılan açık duruşması sonunda verilen tarihli ara kararı gereğince;

Davacı Sivil Memurlar Sendikası (Sime-Sen) dava dilekçesi ile özetle; Sivil Memurlar Sendikasına üye olan ve TBMM kadrolarında çalışan 6 adet memurun sendikaya üye olma haklarının, TBMM Başkanlığı tarafından 4688 S.K. 'nun 15-a maddesi gerekçe gösterilerek engellenmesi ve sendika üyelerinin; üyeliklerinin başlangıç tarihlerinden itibaren birikmişleri ile birlikte üyelik aidatlarının yoksun kalınan kârın, müspet ve menfi bilumum zararlarının en yüksek işletme kredisi faizi ile birlikte davalı idareden alınmasına karar verilmesini, öncesinde TBMM Başkanlığında çalışan devlet memurlarının sendikaya üye olmalarının, sendika aidatlarının sendikaya ödenmesinin Anayasa 90/5 “usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır” hükmü gereği uluslararası antlaşmalar ve Anayasanın; 11., 13., ve 51. maddelerine aykırı olduğundan TBMM Başkanlığının üyeliklerinin ve sendika aidatlarının engellenemez olduğunun TESBİTİNE, Anayasaya aykırılık iddiamız açısından incelenmek üzere dosyanın Anayasa Mahkemesine 6216 sayılı Kanununa uygun bir şekilde gönderilmesine karar verilmesini istemiştir.

Davacı sendika TBMM’de çalışan 6 üyeleri mevcut olduğunu, ancak Sendikaya 03/04/2014 tarihinde üye olan ve kesinti işlemlerine başlanması gereken personele ait kesintilerin 3 kez ihtar gönderilmesine rağmen 4 aylık üyelik süreci boyunca TBMM mutemetliği tarafından yapılmadığını, bu ihtara karşı TBMM Başkanlığı’nın “4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununun 15’inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği ile Millî Güvenlik Kurulu Genel görevlileri,” sendika üyesi olamazlar ve sendika kuramazlar.” hükmünü ilgi göstererek TBMM Başkanlığı kadrolarında görev yapan personelin sendika üyesi olamayacakları, bu konuda herhangi bir kesinti yapılmasının da mümkün bulunmadığının bildirildiği açıklanmıştır.

Somut olayda, uyuşmazlık TBMM Başkanlığında çalışan devlet memurlarının sendikaya üye olup olmayacağı ile üyeliklerinin başlangıcı tarihlerinden itibaren birikmişleri ile birlikte üyelik aidatlarının yoksun kalınan kârın, müspet ve menfi zararlarının en yüksek işletme kredisi faizi ile birlikte davalı idareden alınması gerekip gerekmediği noktasında toplanmaktadır.

Uyuşmazlık konusu hakkında uygulanması gereken yasa “Sendika Üyesi Olamayacaklar” başlıklı 4688 sayılı Yasa 15. maddesi a) fıkrası olup, fıkarda “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği ile Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinde çalışan kamu görevlileri,” düzenlemesi içermektedir. Yasa ilgili maddesinde bu kanuna göre kurulan sendikalara üye olamayacak ve sendika kuramayacak kamu görevlileri sayılmıştır.

Davacı Sendika verilen süre üzerine verdiği 21.05.2015 havale tarihli açıklama dilekçesi ile 4688 sk. 15/a fıkrasının “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı,” ibaresinin Anayasaya aykırılığı iddiasında bulunulduklarını açıklamıştır.

Esas Sayısı : 2015/62

Karar Sayısı : 2015/84

4688 sk. 15/a fıkrasının “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı,” ibaresi somut uyuşmazlıkta uygulanması gereken bir normdur.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası “Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması” başlıklı 13. maddesinde, “Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.” düzenlemesi

Anayasa “Sendika kurma” başlıklı 51. maddesinde “Çalışanlar ve işverenler, üyelerinin çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için önceden izin almaksızın sendikalar ve üst kuruluşlar kurma, bunlara serbestçe üye olma ve üyelikten serbestçe çekilme haklarına sahiptir. Hiç kimse bir sendikaya üye olmaya ya da üyelikten ayrılmaya zorlanamaz.

Sendika kurma hakkı ancak, milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlak ile başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebepleriyle ve kanunla sınırlanabilir.

Sendika kurma hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir.

(Mülga fıkra: 07/05/2010 - 5982 S.K./5. md.)(**)

İşçi niteliği taşımayan kamu görevlilerinin bu alandaki haklarının kapsam, istisna ve sınırları gördükleri hizmetin niteliğine uygun olarak kanunla düzenlenir.

Sendika ve üst kuruluşlarının tüzükleri, yönetim ve işleyişleri, Cumhuriyetin temel niteliklerine ve demokrasi esaslarına aykırı olamaz.” düzenlenmesi yer almıştır.

Sendika Özgürlüğüne ve Örgütlenme Hakkının Korunmasına İlişkin 87 sayılı ILO Sözleşmesi’nin 2. maddesinde “Çalışanlar ve işverenler herhangi bir ayırım yapılmaksızın önceden izin almadan istedikleri kuruluşları kurmak ve yalnız bu kuruluşların tüzüklerine uymak koşulu ile bunlara üye olmak hakkına sahiptirler,” hükmü

İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetlerini Koruma Sözleşmesi (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi) “Dernek kurma ve toplantı özgürlüğü” başlıklı 11. maddesinde “1. Her şahıs asayiş ihlâl etmeyen toplantılara katılmak, ve başkalarıyla birlikte sendikalar tesis etmek ve kendi menfaatlerini korumak üzere sendikalara girmek hakkı dâhil olmak üzere dernek kurmak hakkını haizdir...” hükmü

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi 23. maddesinde “...4- Herkesin, menfaatlerinin korunması için sendikalar kurmaya ve bunlara katılmaya hakkı vardır.” hükmü yer almaktadır.

Görüleceği üzere uluslararası metinler ile de sendikal haklar güvence altına alınmıştır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi 12.11.2008 tarihli, 34503/97 Başvuru numaralı, “Demir ve Baykara/Türkiye” kararında: “Somut olayda, Gaziantep Belediyesi ile Tüm Bel-Sen arasında 27.02.1993’de bir Toplu İş Sözleşmesi imzalamışlardır. Sendika memur sendikasıdır. Yapılan TİS Yargıtay tarafından iptal edilmiştir.” Mahkeme 11. madde ışığında olayı yorumlarken diğer uluslar arası metinler ve belgeler ışığında hareket etmiştir. (Avrupa Sosyal Şartı Uluslararası belgeler) 87 sayılı İLO Sözleşmesinin imzalanmasına rağmen memurlara sendika hakkı verilmemesinin 11. maddenin ihlali olarak görmüştür. Keza 98 sayılı İLO Sözleşmesinin imzalandığını buna uyulmamasının da 11. maddeye aykırılık teşkil ettiği belirlenmiştir.”

Anayasanın 13. maddesine göre Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ancak kanunla sınırlanabileceğinden, Anayasa’nın 51. maddesinin ikinci ve beşinci fıkralarında belirtilen sebeplerle sendika kurma ve sendikalara üye olma hakkına yönelik sınırlamalar, Anayasa’nın 13. maddesi uyarınca, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmaması gerekeceğinden, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari teşkilatında görev yapan sivil personelin sendika kurmalarının yasaklanması, demokratik toplum düzeni açısından meşru ve ölçülü bir müdahale niteliği taşımadığı değerlendirildiğinden, kısıtlamaların dar yorumlanması ve dolayısıyla söz konusu hakların kullanılmasıyla sınırlı olması gerektiği, hakkın özüne dokunmaması gerektiği değerlendirildiğinden 4688 sk. 15/a fıkrasının “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari teşkilatı,” ibaresinin, Anayasa’nın 13. ve 51. maddelerine aykırı olduğu değerlendirilmiş ve bu nedenle Anayasaya aykırılık iddiası ciddi görülmüştür.

Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme, 22. maddesinde “1. Herkesin, kendi çıkarlarını korumak için sendikalar kurmak ya da bunlara girmek hakkı da dahil olmak üzere, başkalarıyla biraraya gelip dernek kurma hakkı vardır.

2. Bu hakkın kullanılmasına, yasalara uygun olarak konulmuş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik ya da kamu güvenliği, kamu düzeni bakımından ve kamu sağlığının, genel ahlakın korunması ya da başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması-bakımından gerekli olan sınırlamalardan başka sınırlama getirilemez. Bu madde, silahlı kuvvetler ya da polis teşkilatı mensuplarına bu hakkın kullanılmasında yasal sınırlamalar konulmasını engellemez.

3. Bu maddenin hiçbir hükmü, Sendika Kurma Özgürlüğü ve Sendika Hakkının Korunmasına İlişkin 1948 tarihli Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmesi’ne Taraf olan Devletlere, bu Sözleşme’de öngörülen güvencelere zarar verecek yasama tedbirleri alma ya da hukuki uygulamalarda bulunma yetkisini vermez.” denmesine ve 4688 sk. 15/a fıkrasında sözü edilen Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari teşkilatında çalışan kamu görevlileri, devletin idare mekanizmasında görevli olan memurlar (kamu görevlileri) olması, Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme bu nitelikteki personele atıfta bulunulmaksızın, devletin, yalnızca silahlı kuvvetler ve polis teşkilatı mensuplarının sendika kurma özgürlüğü hakkının kullanılmasını kısıtlama yetkisi olduğu düzenlenmesine göre, sözü edilen davacı sendika üyesi TBMM çalışanlarının bu kapsamda olmadığı, davacı Sendikanın Anayasaya aykırılık iddialarının bu kapsamda da yerinde olduğu değerlendirilmiştir.

Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli Sivil Memurlar hakkındaki Anayasa Mahkemesinin 2013/21 E., 2013/57 K, 10.4.2013 günlü ve Emniyet Genel Müdürlüğündeki

Esas Sayısı : 2015/62

Karar Sayısı : 2015/84

Sivil Memurlar hakkındaki Anayasa Mahkemesi'nin 2013/130E., 2014/18K., 29.1.2014 günlü kararları da gözetildiğinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari teşkilatında çalışan kamu görevlileri sendika kurma hakkı yönünden, kanun koyucuya Anayasa ile 'sınırlandırma' yapması yönünde verilen yetkinin, 4688 sayılı Kanunun 15/a maddesi ile tamamen yasaklama şeklinde kullanılması Anayasa'nın 13 ve 51. maddelerine aykırı olduğu kanaatine varılarak aşağıdaki hüküm kurulmuştur.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

1. Davacının Anayasaya aykırılık iddiası ciddi görülmekle 4688 sayılı Yasanın 15/a fıkrası "Türkiye Büyük Millet Meclisi İdari Teşkilatı..." cümlesinin Anayasaya aykırılığı yönünden incelenmek üzere itirazen gerekçesi yazıldıktan sonra Anayasa Mahkemesine gönderilmesine,

2. Dosyanın incelenmesinin tamamlanmasına kadar 6216 sayılı Yasanın 40/5. fıkrası uyarınca 5 ay süre ile yargılamanın durdurulmasına, bu süre içerisinde Anayasa Mahkemesi dosyayı ele alarak karar verir ve mahkememize kararı gönderilir ise dosyanın ele alınarak taraflara yeni duruşma gününü bildirilmesine,

3. 5 aylık süre içerisinde Anayasa Mahkemesi kararı gelmez ise dosya ele alınarak yargılamaya devam edilmesine,

Bu nedenle dosyanın yeniden ele alınacağı 5 aylık süre tamamlanacağı 09/11/2015 günü saat 13:50'ye bırakılmasına karar verildi."